

Διαπιστευμένες
διαμεσολαβήτριες

Διαμεσολάβηση Η επιστημονική εφαρμογή του «Σασμού» & το στοίχημα της επόμενης ημέρας...

Μαρία Δ. Ευστρατίου
Πέωη Γ. Κατιρτζιανιάκη

Παρουσίαση

Video

Στην εποχή της τεχνολογικής επανάστασης και των θεσμικών αλλαγών δεν θα μπορούσε η δικαστική διαδικασία να μην συμπεριληφθεί σε αυτή την τροχιά θετικών αλλαγών και καινοτόμων διαδικασιών. Ο **θεσμός της Διαμεσολάβησης** επιφέρει σημαντικές αλλαγές στον κλάδο της εξωδικαστικής επίλυσης των διαφορών, οι οποίες συνιστούν νέο σταθμό για την ισόρροπη προώθηση ενός πλήρους δικαϊκού συστήματος, το οποίο συμβάλλει σε μια ταχύτερη, οικονομική και πλήρως αποτελεσματική πρόσβαση στην δικαιοσύνη και κυρίως εκσυγχρονισμένη με τις διεθνείς και ευρωπαϊκές επιδιώξεις.

Ιστορική αναδρομή

Ο θεσμός της διαμεσολάβησης θεσμοθετήθηκε με την **Ευρωπαϊκή Οδηγία 2008/52** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την οποία ορίστηκε ότι τα Κράτη Μέλη οφείλουν να εισάγουν στο εσωτερικό τους Δίκαιο την διαμεσολάβηση, ως θεσμό επίλυσης αστικών και εμπορικών διασυνοριακών διαφορών το αργότερο μέχρι τη 21η Μαΐου 2011.

Στην Ελλάδα, η διαμεσολάβηση εισήχθη στην εσωτερική μας Νομοθεσία με τον **Ν. 3898/16.12.2010**, ο οποίος είχε σκοπό την προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις

διατάξεις της Οδηγίας και τη θεσμοθέτηση εθνικών διαδικασιών διαμεσολάβησης, ως εναλλακτικό τρόπο επίλυσης αστικών και εμπορικών διασυνοριακών διαφορών, αλλά και ενδοσυνοριακών, ενώ ακολουθούν το 2018 ο **Ν. 4512/17.12.2018** και το 2019 ο **Ν. 4640/30.11.2019**, με σκοπό τη ρύθμιση του θεσμού της διαμεσολάβησης σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, καθώς και την περαιτέρω εναρμόνιση της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/52. Μάλιστα με τον τελευταίο νόμο θεσπίζεται και η **υποχρεωτικότητα** της διαμεσολάβησης με την εισαγωγή της **Υποχρεωτικής Αρχικής Συνεδρίας** σε συγκεκριμένες διαφορές, όπως είναι οι οικογενειακές (επιμέλεια, διατροφή, επικοινωνία), οι διαφορές που εκδικάζονται κατά την τακτική διαδικασία και υπάγονται στην καθ' ύλην αρμοδιότητα του Μονομελούς ή Πολυμελούς Πρωτοδικείου, ανάλογα με την αξία της απαίτησης, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και οι διαφορές για τις οποίες σε έγγραφη συμφωνία των μερών προβλέπεται και είναι σε ισχύ ρήτρα διαμεσολάβησης.

Τα πλεονεκτήματα της εξωδικαστικής επίλυσης μίας διαφοράς μέσω της διαδικασίας της Διαμεσολάβησης έναντι της δικαστικής επίλυσης αυτής

Βασικό πλεονέκτημα της διαμεσολάβησης είναι η **ταχύτητα** και η αμεσότητα, με την οποία επιλύεται μια διαφορά, σε αντίθεση με τη χρονοβόρα διαδικασία ενώπιον των τακτικών δικαστηρίων, η οποία πολλές φορές προκαλεί σύγχυση και ταλαιπωρία στα διάδικα μέρη. Επιπλέον, η διαδικασία της Διαμεσολάβησης είναι **οικονομικότερη**, καθώς είναι πολύ χαμηλότερου κόστους εν αντιθέσει με τις δικαστικές διαδικασίες. Το σημαντικότερο όμως πλεονέκτημα της Διαμεσολάβησης είναι η **προστασία των προσωπικών δεδομένων των μερών**, τα οποία δεν κινδυνεύουν από την έκθεση όλων των λεπτομερειών και ευαίσθητων θεμάτων της υπόθεσης, γεγονός αναπόφευκτο στην παραδοσιακή δικαστική επίλυση ενώπιον των δημόσιων δικαστηριακών συνεδριάσεων. Η αρχαία ρήση «τα εν οίκω μη εν Δήμω» έχει αναμφισβήτητη εφαρμογή στη διαμεσολάβηση, ειδικά σε κλειστές κοινωνίες, που το κύρος και η εν γένει υπόληψη των μερών έχουν βαρύνουσα σημασία.

Ο σημαντικός χαρακτήρας της ιδιωτικότητας και του απορρήτου στην Διαμεσολάβηση αποτελεί σοβαρό κίνητρο και για τις εταιρίες και τις επιχειρήσεις, που επιλέγουν την διαδικασία αυτή, προκειμένου να διαφυλάξουν την καλή φήμη, αλλά και τις καλές σχέσεις με τα αντίδικα μέρη που συνήθως είναι πελάτες, υπάλληλοι, προμηθευτές ή συνεργάτες τους.

Και αυτό είναι και το σημαντικότερο θεωρούμε,

ήτοι ότι ο θεσμός της Διαμεσολάβησης τοποθετεί ένα λιθαράκι στην προαγωγή του δικαστικού πολιτισμού, προτάσσοντας την προστασία της ιδιωτικότητας, των προσωπικών δεδομένων (ή μυστικών) και των ανθρωπίνων σχέσεων στην επίλυση των επίδικων διαφορών.

Η διαμεσολάβηση είναι αναμφισβήτητα είναι το εχέγγυο μιας **αμοιβαίας νίκης**, κατά την οποία δεν υπάρχουν νικητές και ηττημένοι.

Τα κύρια χαρακτηριστικά της Διαμεσολάβησης

Η διαμεσολάβηση είναι μια διαρθρωμένη διαδικασία, στην οποία δύο ή περισσότερα μέρη που έχουν μια αστική ή εμπορική διαφορά, προσφεύγουν οικειοθελώς είτε πριν αρχίσουν οποιαδήποτε δικαστική διαδικασία, είτε αφού αρχίσει η δικαστική διαδικασία και μάλιστα σε οποιοδήποτε στάδιο και αν ευρίσκεται αυτή.

Είναι απλή, ευέλικτη και σύντομη και συμβάλει στην εξοικονόμηση πόρων των μερών (δεν καταβάλλονται παράβολα και τέλη ενδίκων βοηθημάτων και ενδίκων μέσων, δικαστικό ένσημο και τέλος απογράφου, και ενδεχομένως ούτε έξοδα επίδοσης) και μπορεί να προσαρμοστεί στις ανάγκες των μερών και της υπόθεσης. Είναι φιλελεύθερη κατά τη διεξαγωγή και την έκβαση, επιτρέπει την ακριβή γνώση της σύγκρουσης και των συνθηκών της, λαμβάνει υπόψη τα ουσιαστικά συμφέροντα των μερών, ενώ επιτρέπει την ενεργό συμμετοχή αυτών καθιστώντας τα υπεύθυνα για τη διαχείριση της διαφοράς τους. Η Διαμεσολάβηση επικεντρώνεται, όχι στον αγώνα των επιχειρημάτων, αλλά στην επίλυση του ζητήματος οδηγώντας σε δημιουργικές και νεωτερικές λύσεις (που δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο δικαστικής ή διαιτητικής απόφασης καθώς αξιοποιεί την υπευθυνότητα, τη γνώση και τη φαντασία των μερών γεγονός που δεν μπορεί να επιτευχθεί σε καθεστώς αντιδικίας) και καταλήγει, στην περίπτωση επιτυχούς συμφωνίας, **στην υπογραφή πρακτικού, στο οποίο ενσωματώνονται τα συμφωνηθέντα και το οποίο δύναται να αποτελέσει εκτελεστό τίτλο**, υπογράφεται από τον Διαμεσολαβητή, τα μέρη και τους νομικούς παραστάτες αυτών, κατατίθεται στην Γραμματεία του αρμόδιου Πρωτοδικείου **και ισοδυναμεί με τελεσίδικη απόφαση δικαστηρίου**.

Συγκεκριμένα οι αρχές που διέπουν την διαμεσολάβηση είναι οι εξής:

- **Αρχή της εξουσίας διάθεσης των μερών.** Για να προσφύγουν τα μέρη στη διαμεσολάβηση, προϋπόθεση είναι να έχουν εξουσία διάθεσης του αντικείμενου της διαφοράς και να δύνανται να αποφασίσουν για αυτό.
- **Αρχή του εκούσιου χαρακτήρα της διαδι-**

κασίας. Η συμμετοχή των μερών είναι εκούσια που σημαίνει ότι είναι ελεύθερα να παραμείνουν ή να αποχωρήσουν οποιαδήποτε στιγμή χωρίς, καμία συνέπεια και είναι επίσης ελεύθερα να διαμορφώσουν το περιεχόμενο της συμφωνίας τους.

• **Αρχή της μη δεσμευτικότητας.** Τα μέρη δεν δεσμεύονται από τις αναφορές, παραδοχές και προτάσεις που κάνουν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Τα μέρη δεσμεύονται μόνον όταν υπογράψουν την τελική συμφωνία.

• **Αρχή του απορρήτου και της εμπιστευτικότητας.** Όσα λαμβάνουν χώρα κατά την διάρκεια της διαδικασίας της διαμεσολάβησης δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ενώπιον του Δικαστηρίου, σε περίπτωση που η διαμεσολάβηση δεν καταλήξει σε συμφωνία. Η αρχή της εμπιστευτικότητας και του απορρήτου δεσμεύει και τον Διαμεσολαβητή, ο οποίος δύναται να μεταφέρει στο έτερο μέρος πληροφορίες που έλαβε σε κατ' ιδίαν συνάντηση, μόνον με τη συναίνεση του μέρους που του τις έδωσε.

• **Αρχή της μεροληψίας, ανεξαρτησίας και ουδετερότητας του διαμεσολαβητή,** ο οποίος διασφαλίζει την ισότιμη συμμετοχή των μερών και είναι απαλλαγμένος από προσωπικές κρίσεις, πεποιθήσεις και προκαταλήψεις.

Ο ρόλος του Διαμεσολαβητή

Ο Διαμεσολαβητής κατ'αρχήν θα πρέπει να κατέχει τα τυπικά προσόντα που απαιτούνται για την λήψη της ιδιότητας του, ήτοι να είναι πιστοποιημένος από το Υπουργείο Δικαιοσύνης και εγγεγραμμένος στο μητρώο διαμεσολαβητών της Κεντρικής Επιτροπής Διαμεσολάβησης του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Ο ρόλος του περιορίζεται αυστηρά σε έναν ουδέτερο, ανεξάρτητο και αμερόληπτο τρίτο, ο οποίος βοηθάει στην επίλυση της διαφοράς και στην επίτευξη μίας συμφωνίας, που θα ικανοποιεί αμοιβαία τα μέρη. Δεν κρίνει, δεν εκδίδει απόφαση και δεν παρέχει νομικές συμβουλές. Τον ρόλο αυτό τον έχουν οι νομικοί παραστάτες των μερών, των οποίων η παρουσία είναι υποχρεωτική καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας. Επί της ουσίας, ο ρόλος του διαμεσολαβητή είναι συντονιστικός, με ιδιαίτερη βαρύτητα **στη διασφάλιση της ισότιμης συμμετοχής και έκφρασης των μερών**, έχοντας την απόλυτη ευθύνη για την διεξαγωγή της διαδικασίας. Ο διαμεσολαβητής οφείλει να είναι σε θέση να διαχειριστεί και να επιλύσει με νηφαλιότητα διάφορα θέματα που τυχόν θα προκύψουν και θα διαταράξουν την ομαλότητα της διαδικασίας, όπως, π.χ. αντεγκλήσεις, φραστικές παρεκτροπές, διακοπές κάποιου μέρους που έχει τον λόγο από άλλο κ.λ.π. Συμπερασματικά, ο διαμεσολαβητής παρέχει την βοήθειά του στα ενδιαφερόμενα μέρη, διευκολύνοντάς τα να συνειδητοποιήσουν και να εκφράσουν τα

πραγματικά τους συμφέροντα βάσει των αναγκών τους, αποφορτισμένα από τη σύγχυση και το κλίμα αντιπαλότητας που καλλιεργεί μια δικαστηριακή αίθουσα ενόψει μιας ακροαματικής διαδικασίας.

Διαδικασία διαμεσολάβησης

Σύμφωνα με τον εκούσιο χαρακτήρα της διαμεσολάβησης, η διαδικασία της διαμεσολάβησης είναι προϊόν της αυτονομίας των μερών, τα οποία μπορούν τα ίδια να ρυθμίσουν τους κανόνες της διαδικασίας.

Ο νόμος έχει ωστόσο επιβάλει τους κάτωθι κανόνες για την διασφάλιση της επιτυχίας και της αξιοπιστίας του θεσμού της διαμεσολάβησης. Αυτοί είναι:

Α) Επιλογή του προσώπου του διαμεσολαβητή. Αυτή μπορεί να γίνει με συμφωνία μεταξύ των μερών, αλλά σε περίπτωση έλλειψης συμφωνίας, η επιλογή μπορεί να γίνει από την Κεντρική Επιτροπή Διαμεσολάβησης (ΚΕΔ) (www.diamesolavisi.gov.gr) με το αίτημα ενός από τα μέρη που καταχωρείται μέσω του λογαριασμού του στην ηλεκτρονική πλατφόρμα της ΑΑΔΕ. Η ΚΕΔ επιλέγει μέσα από έναν αλγοριθμικό τύπο τον διαμεσολαβητή με βάση α) τον τόπο της διαμεσολάβησης και β) το είδος της διαφοράς, ο οποίος έχει υποχρέωση να απαντήσει εάν αποδέχεται ή όχι τον ορισμό του εντός 3 εργασίμων ημερών.

Β) Ουδετερότητα διαμεσολαβητή. Για τη διασφάλιση της ουδετερότητας του διαμεσολαβητή, έχει θεσπισθεί η υποχρέωσή του να γνωστοποιεί στα μέρη τα τυχόν περιστατικά που μπορούν να προκαλούν συνθήκες σύγκρουσης συμφερόντων και σε αυτή την περίπτωση να αρνείται να αναλάβει χρέη διαμεσολαβητή.

Γ) Έγγραφο της συμφωνίας υπαγωγής και αναστολή των ουσιαστικών και δικονομικών προθεσμιών.

Τα μέρη υπογράφουν ένα συμφωνητικό υπαγωγής σε διαμεσολάβηση και από την ημερομηνία υπογραφής αυτού και μέχρι την αποπεράτωση ή επίσημη διακοπή της διαμεσολάβησης αναστέλλονται οι ουσιαστικές και δικονομικές προθεσμίες της διαφοράς.

Δ) Αυτοπρόσωπη παρουσία των διαδίκων και υποχρεωτική παράσταση δικηγόρου για κάθε μέρος σε όλη τη διαδικασία. Ο νόμος επιβάλει να είναι παρόντα τα ίδια τα μέρη (εφόσον αυτό είναι δυνατό), γιατί με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζεται η ανάδειξη των συμφερόντων, των οποίων στην διευθέτηση αποσκοπεί η διαμεσολάβηση. Για την διασφάλιση δε αυτών καθιστά υποχρεωτική την παράστασή τους με το δικηγόρο της επιλογής τους. Δικηγόρος δεν κρίνεται απαραίτητος μόνο στις καταναλωτικές διαφορές και στις μικροδιαφορές, εξαιτίας του μικρού αντικειμένου

της διαφοράς και για τον περιορισμό των εξόδων.

Ε) Χρήση προηγμένης τεχνολογίας για τις συνεδρίες των μερών.

Οι συναντήσεις των μερών μπορούν να λάβουν χώρα μέσω τηλεδιάσκεψης μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή ή άλλου συστήματος τηλεδιάσκεψης, στο οποίο έχουν πρόσβαση τα άλλα μέρη της διαφοράς.

Στ) Δικαίωμα της αζήμιας αποχώρησης από τη διαδικασία της διαμεσολάβησης σε κάθε στάδιο αυτής.

Κάθε μέρος που αντιλαμβάνεται ότι δεν ικανοποιούνται τα συμφέροντά του μπορεί να αποχωρήσει ελεύθερα και χωρίς καμία συνέπεια από τη διαδικασία γνωστοποιώντας την πρόθεσή του απέναντι στα μέρη και στο διαμεσολαβητή. Ό,τι έχει δε διαμειφθεί μεταξύ των μερών μέχρι τότε παραμένει αυστηρά εμπιστευτικό και δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί στις περαιτέρω διαδικασίες.

Ζ) Δυνατότητα των μερών να προχωρήσουν σε προσωρινή δικαστική ρύθμιση των δικαιωμάτων τους.

Τα μέρη που έχουν εισαχθεί σε διαδικασία διαμεσολάβησης δεν αποτρέπονται από την προσφυγή στη λήψη προσωρινών μέτρων με δικαστικά μέσα για την διασφάλιση των επείγουσών αναγκών.

Η) Συμφωνητικό διαμεσολάβησης δύναται να φέρει τον εκτελεστήριο τύπο.

Το συμφωνητικό διαμεσολάβησης μπορεί να κατατεθεί από οποιοδήποτε από τα μέρη στη γραμματεία του κατ' ύλιν και κατά τόπο αρμόδιου δικαστηρίου καταβάλλοντας 50 ευρώ και από τότε το

συμφωνητικό αποκτά εκτελεστήριο τύπο, δηλαδή έχει άμεση εκτελεστότητα και δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα.

Ο θεσμός της Διαμεσολάβησης προϋπάρχει ήδη σε διάφορα Κράτη εδώ και δέκα ή και είκοσι ακόμα έτη, δηλαδή πολύ πριν θεσμοθετηθεί από τα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ωστόσο στην Ελλάδα έχει γίνει γνωστός τα τελευταία χρόνια και αυτό οφείλεται στην υποχρεωτικότητα που έχει επιβάλλει ο νόμος στην αρχική συνεδρία διαμεσολάβησης, η οποία πρόκειται για μια υποχρεωτική συνεδρία μεταξύ των μερών που έχει στόχο στην ενημέρωση των μερών για τη δυναμική της διαμεσολάβησης.

Στην χώρα μας η διάδοση και η ευρύτερη εφαρμογή του θεσμού εξαρτάται από το πόσο έτοιμη είναι η ελληνική κοινωνία να αποδεχτεί την νέα ταχύτερη και οικονομικότερη αυτή διαδικασία βάσει της οποίας η ικανοποίηση και των δύο μερών με συμφωνίες win win είναι μονόδρομος σε αντίθεση με τις δικαστικές διαδικασίες που τυπικά «κερδίζει» μόνο ένας.

Το μόνο σίγουρο είναι ότι όλοι, τόσο οι άμεσα εμπλεκόμενοι με το θεσμό (διαμεσολαβητές, δικηγόροι, δικαστές και Υπουργείο Δικαιοσύνης), όσο και οι έμμεσα εμπλεκόμενοι (πολίτες, επιχειρήσεις, νομικά πρόσωπα) έχουμε να αντιμετωπίσουμε μία σπουδαία πρόκληση με πολλαπλά οφέλη στην διευθέτηση των ανθρώπινων και συναλλακτικών σχέσεών μας σε ένα πλαίσιο αμοιβαίου σεβασμού και αποτελεσματικότητας.

